

Vrijmaking elektriciteitsmarkt in België levert weinig op

Eric de Keuleneer, voorzitter van de expertswerkgroep, maakt de balans van twee jaar liberalisering in België

BRUSSEL (tijd) - De balans van twee jaar liberalisering van de elektriciteitsmarkt in België is zeer matig, stelt Eric de Keuleneer vast in een gesprek met de redactie. De Keuleneer was de voorzitter van de werkgroep van experts die in opdracht van de federale regering de haalbaarheid van een versnelde liberalisering van de Belgische elektriciteitsmarkt onderzocht.

Bijna twee jaar geleden overhandigde de werkgroep van experts haar rapport over de haalbaarheid van een versnelde liberalisering van de Belgische elektriciteitsmarkt aan de federale regering. De zeventienjarige werkgroep, onder voorzitterschap van Eric de Keuleneer, stelde voor de Belgische elektriciteitsmarkt onder bepaalde voorwaarden uiterlijk tegen 1 januari 2006 volledig te liberaliseren. Sindsdien is er bijna twee jaar verstreken, en ging de toestand er eerder op achteruit dan vooruit. De buitenlandse concurrenten van de Belgische elektriciteitsproducent Electrabel laten België links liggen, wat Electrabel de kans geeft de tarieven voor de vrije klanten op te drijven. 'Er is een duidelijk gebaar voor de concurrentiekracht van de Belgische bedrijven', waarschuwt De Keuleneer in een gesprek met de redactie. 'Een liberalisering zonder concurrentie voor productie, verkoop en distributie, dus op alle niveaus, is een gevaarlijk spel.'

De federale regering besliste echter dat de gemeenten een belang zouden nemen in de beheerder van het hoogspanningsnetwerk, die Electrabel in een aparte vennootschap onderbracht. De onderhandelingen over de waarde van dat belang sleepten vele maanden aan. 'In Duitsland en België is de elektriciteitssector in handen van privé-bedrijven. Ze verdeelden hun positie en niet het algemeen belang. Dat is spijtig omdat dat er in België afgesproken is dat het algemeen belang in de elektriciteitssector zou primeren. Dat ondertekenden alle betrokkenen.'

Mager

De resultaten van de Europese liberalisering van de elektriciteitsmarkt zijn erg mager. Bijna alle nationale markten zijn door technische hindernissen, zoals een tekort aan interconnectiecapaciteit tussen de nationale hoogspanningsnetwerken, in ruime mate afgeschermd van de concurrentie. Bovendien is de controle op de werking van de markt in elk land anders georganiseerd, wat de noodvergroot aan een Europees controleorgaan. Vooral omdat, door de fustes van de laatste jaren een zeer beperkt aantal spelers de sector domineert. 'Er is een gebrek aan concurrentie dat tot kartelvorming kan leiden.'

Het gaat wel zeer traag, maar er is toch vooruitgang. 'Een onafhankelijke netbeheerder per land is al een goede stap. Nederland gaat verder omdat het hoogspanningsnet genationaliseerd is. Duitsland staat veel minder ver: er is nog steeds geen nationale netbeheerder en ook geen specifiek controleorgaan.'

Er is een duidelijk gevaar voor de concurrentiekracht van de Belgische bedrijven', waarschuwt Eric de Keuleneer in een gesprek met de redactie. 'Een liberalisering zonder concurrentie voor productie, verkoop en distributie, dus op alle niveaus, is een gevaarlijk spel.'

(Foto: Photo News)

ook wantrouwig zijn. Als Electrabel de regulator kan manipuleren, kan een concurrent dat ook ten nadele van Electrabel. Er is een goede regulering nodig omdat het netwerk anders wordt gedefinieerd als

'tegen Electrabel'. De regulering van het hoogspanningsnetwerk is van groot belang omdat het een natuurlijk monopolie is. Als het in handen is van een elektriciteitsproducent, beschikt deze over een onrechtmatig voordeel ten opzichte van de concurrentie.

Door de geleidelijke vrijmaking van de markt verkleint het toepassingsgebied van het Controlecomité en dat creëert een breuk. 'Het Controlecomité moet de overgang organiseren. Het comité haalt ook de doelstellingen van de regering niet. De regering gaf het Comité de expliciete opdracht het prijsverschil tussen België en de buurlanden te laten dalen. Het comité heeft dat niet gedaan. Het comité moet nu een slecht rapport van de regering voor het Controlecomité. In zijn statuten staat immers dat de sector moet streven naar prijzen die gunstig uitvallen in vergelijking met de Europese landen. Er zijn drie opties. Ofwel het Comité afschaffen en de verantwoordelijkheden overplaatsen naar de CREG, ofwel het Comité onder controle van de CREG plaatsen, ofwel het nog een laatste kans geven. Maar in dat laatste geval moeten ze snel beslissingen nemen. Zoals het nu loopt, wordt de opdracht van de CREG zelfs nog moeilijker.'

Meerwaarde

En dan is er ook de kwestie van de meerwaarde op de verkoop van de netbeheerder aan de gemeenten. De omvang van de meerwaarde is nog niet bekend, wel vast dat het niet om een cijferje na de komma gaat. 'Het Controlecomité zou zich hierover moeten uitspreken. Vroeger werden alle min- en meerwaarden verrekend in de opbrengsten en kosten van de sector, waarmee de tarieven werden bepaald. Het is belangrijk dat er voor de verbruikers en de aandeelhouders van Electrabel duidelijkheid komt. De meerwaarde zou over enkele jaren moeten worden verdeeld onder de verbruikers, tenzij er een zwaartwichtige reden is om dat niet te doen.'

De Keuleneer ziet ten slotte nog een belangrijke taak voor het Controlecomité: 'De leveringscontracten tussen de gemeentelijke intercommunes en Electrabel lopen tot 2015. Het Controlecomité bepaalt de prijzen. Wie bepaalt de prijzen als het Controlecomité niet meer bestaat?'

Erik DE LEVE